

Ut ken net?

Nico van Eijk

Het was een leuke televisiereclame. Een echtpaar dat in Friesland onder een brug wil doorvaren met daarop een boer. Vraag aan hem: 'Kunnen we er onderdoor?' Zijn antwoord: 'Ut ken net'. Waarop de boot vastloopt onder de brug. Het antwoord van de boer betekent *het kan niet* in de Friese taal: voldoende grond voor misverstanden.

Die zijn er ook wat betreft onafhankelijk toezicht. Ik schreef er al eerder over. De drie toezichthouders, de Nederlandse Mededingings Autoriteit (NMa), de Onafhankelijke Post en Telecommunicatie autoriteit (OPTA) en de Consumentenautoriteit (CA) zouden moeten opgaan in een nieuwe über-autoriteit, de Autoriteit Consument en Markt (ACM). De belangrijkste argumenten voor de samenvoeging zijn bezuinigen en een mogelijk meer efficiënte werkwijze.

Een mooi voorstel waar veel op af is te dingen. Het bezuinigingseffect is deels twijfelachtig. Tegenover de besparing staan kosten en die zijn niet of nauwelijks in kaart gebracht. Zo is niet de vraag gesteld of door de bezuiniging de kwaliteit van het toezicht mogelijk in gevaar zou komen. Toch een relevant aspect aangezien slecht toezicht forse kosten voor bedrijfsleven en consumenten met zich kan meebrengen.

Voor efficiënt werken is het niet per se nodig om over te gaan tot één geïntegreerde organisatie, die qua samenstelling uniek in de wereld is (wat op zich al vragen opwerpt).

Maar het voorstel is vooral gebrekkig wat betreft de onafhankelijkheid van het toezicht. Hoe kan een toezichthouder onafhankelijk worden genoemd wanneer: a) de benoeming en herbenoeming van de leden van de toezichthouder kenmerken vertoont van een model dat op politieke willekeur berust, b) alle medewerkers in dienst zijn van het ministerie van Economische Zaken en c) de nieuwe toezichthouder niet over een eigen budget en rechtspersoonlijkheid kan beschikken? Marktpartijen en consumenten hebben geen baat bij een toezichthouder die aan de hand van de overheid loopt.

De Eerste Kamer ging uitgebreid op de fundamentele onafhankelijkheidsvraag in. Daar is de Eerste Kamer ook voor als *chambre de reflexion*. Het leek er in eerste instantie op dat een meerderheid niet akkoord zou gaan met het voorstel. De Kamerleden hadden ook moeite met het feit dat de ACM in twee wetten wordt geregeld: de zogenaamde 'instellingswet' – waar het nu over ging – en de nog te

behandelen 'stroomlijningswet'. In die laatste wet worden de taken van de ACM 'gestroomlijnd', taken die nu nog volgens allerlei verschillende wetten zijn geregeld (OPTA-wet, Mededingingswet, etc.).

De reflectie van de Eerste Kamer heeft echter niet mogen baten. De minister deed enige hele en halve toezeggingen en daarmee was het tij gekeerd. Er waren lovende woorden van diverse Kamerleden en vervolgens werd ingestemd met de wet.

Toch is daarmee het verhaal niet ten einde. Een van de toezeggingen van de minister gaat over de vraag of de onafhankelijkheid – of eerder het gebrek daaraan – wel op Europees niveau door de beugel kan. De mate waarin toezichthouders onafhankelijk moeten zijn op grond van Europese richtlijnen verschilt per onderwerp, maar er is een duidelijke trend waarneembaar naar sterkere toezichthouders die los van overheidsinvloed hun werk kunnen doen. De minister gaat met Brussel in overleg en bij de behandeling van de stroomlijningswet komt het onderwerp opnieuw aan de orde.

Het is slechts een kleine toezegging, maar misschien genoeg om over de instemming met de wet door de Eerste Kamer te zeggen: ut ken net = het kan net.